

Remissvar: Långsiktighet och stadga i att arbeta framåt – en myndighet för romska frågor (DS 2019:15)

Antidiskrimineringsbyrån Norra Skåne skriver detta remissvar med utgångspunkt i sin verksamhet och det arbete som byrån bedriver för mänskliga rättigheter och mot diskriminering i Sverige idag. I det arbetet möter vi på byrån regelbundet personer som får sina mänskliga rättigheter kränkta och som inte heller har möjlighet till upprättelse. Vi utbildar och processleder kommuner, företag, organisationer med flera och ser gång på gång hur stora kunskapsluckor det finns gällande det ansvar som arbetsgivare, utbildningsanordnare och andra har i relation till diskrimineringslagstiftningen och minoritetslagstiftningen. Vi ser också dagligen hur människor genom strukturell diskriminering får sina rättigheter kränkta i skolan, på bostadsmarknaden eller inom arbetslivet.

Utformandet av detta remissyttrande har gjorts i nära samråd företrädare för de romska organisationerna Vorta drom och Riksförbundet Romer i Europa. Vorta Drom är en lokal förening i Helsingborg som har funnits sedan 1987. Föreningen arbetar med romsk inkludering och samarbetar i ett IOP- avtal, idéburet offentligt partnerskap, med Helsingborgs stad. Riksförbundet Romer i Europa är en riksorganisation som under många år kämpat för romernas rättigheter. De har under alla år deltagit i Regeringens arbetsgrupper, referensgrupper, utredningar och kommissioner. Deras strävan är att motverka och förebygga diskriminering, antiziganism och bevaka romers rättigheter och rättigheten som nationell minoritet i Sverige.

Sammanfattning

Vi instämmer i de övergripande bedömningar som görs i DS 2019:15 kapitel 3.1–3.3 samt 4.1–4.2. Med utgångspunkt i dessa bedömningar tillstyrker vi utredningens förslag på att en myndighet för romska frågor ska inrättas för att säkerställa minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Vi anser att det finns ett värde av riktade insatser mot specifika grupper för

att dessa grupper ska kunna få tillgång till och möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Vi vill framhålla vikten av att en vidare utredning av myndighetens mandat och utformning vidtas så att myndighetens mandat stärks och att formerna för delaktighet, inflytande och spridning konkretiseras och säkerställs. Detta för att säkerställa att myndigheten har adekvata förutsättningar och kapacitet att främja arbetet med mänskliga rättigheter för minoriteten romer. Vi ser ett behov av vidare utredning och konkretisering i följande delar av DS 2019:15:

- Det bör utredas hur myndighetens mandat kan utformas på ett adekvat sätt för att dess främjande och stödjande funktioner ska vara verkningsfulla.
- Vidare utredning behövs för att konkretisera hur inflytande och delaktighet säkerställs.
- En formalisering av nomineringsprocessen och rekryteringsprocessen behövs för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas för en bred rekrytering av romsk kompetens.
- Formerna för de årliga sammanträdena behöver struktureras för att säkerställa att det romska civilsamhället inkluderas på ett verkningsfullt sätt.
- Vi är positiva till att uppföljning av organisationen fastställs men efterfrågar utredning av om myndigheten kan ta sig an ett bredare uppföljningsuppdrag av redan befintliga insatser.

Vi tillstyrker en placering av nämndmyndigheten under den eventuellt tillblivande Myndigheten för minoriteter som det bästa av de presenterade alternativen. Vi vill dock framhålla att en nämndmyndighet för romska frågor inte kan göras avhängig tillblivandet av denna Myndighet för minoriteter.

Vi motsätter oss förslaget om att placera nämndmyndigheten under Diskrimineringsombudsmannen.

Kapitel 3.1-3.3 Minoriteten romers tillgång till de mänskliga rättigheterna, Brister i inflytande och delaktighet, Brister och avsaknad av långsiktighet samt kapitel 4.1 Situationen för romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är allvarlig

Vi delar i stort DS 2019:15 bedömningar i dessa delar. Här vill vi särskilt lyfta fram behovet av en samordnande aktör som kan samverka både med statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter och i detta lyfta fram minoritetens behov samt utveckla formerna för samråd och utökat stöd åt det romska civilsamhället.

Vi delar slutsatsen att tillståndet för romers möjlighet att åtnjuta de mänskliga rättigheterna är otillfredsställande och långt ifrån värdigt ett samhälle som vårt. Vi delar även utredningens slutsats att existerande insatser inte har varit tillräckligt verkningsfulla sett till helheten och generellt för kortsiktiga.

Vi ser i våra respektive verksamheter att många åtgärder och insatser som görs för att stärka minoriteten romers rättigheter brister i långsiktighet och stabilitet, vilket avsevärt påverkar vilken effekt åtgärderna och insatserna får. Vi ser myndighetens tillblivande som en möjlighet till ett mer långsiktigt och stabilt arbete och anser att detta är en av styrkorna med förslaget och en förutsättning för att arbetet ska vara mer verkningsfullt i framtiden.

Kapitel 4.2.1 Nationellt ansvar att främja arbetet med mänskliga rättigheter

Utredningen fastslår att myndigheten för romska frågor ska ha ett nationellt ansvar att främja arbetet med mänskliga rättigheter för den nationella minoriteten romer samt vara ett stöd för andra förvaltningsmyndigheter i arbetet mot antiziganism. Utifrån våra erfarenheter av att inneha kompetenshöjande funktioner avseende diskrimineringslagstiftning och minoritetslagstiftning vet vi att det ofta är svårt att få tillgång till att utbilda och sprida kunskap på platser där det tveklöst behövs. Vi ser även att kompetenshöjande insatser ofta är avhängiga av att det finns engagerade individer inom organisationerna som driver frågan.

I kapitel 3.3 *Brister avsaknad och långsiktighet* lyfts fram att insatser som görs och har gjorts inte varit tillräckligt verkningsfulla sett till helheten. Vi

vill lyfta risken för att en myndighet som inte ges ett adekvat mandat återigen riskerar att bli verkningslös. Vi ser att det finns en risk för att myndighetens främjande och stödjande funktion kan komma att begränsas om myndigheten inte ges ett adekvat mandat eller adekvata verktyg för att stödja andra förvaltningsmyndigheter. Därför efterfrågar vi ett fortsatt utredningsarbete angående hur myndighetens främjande och stödjande funktion ska säkerställas i praktiken. Förslag på hur detta skulle kunna gå till är att ge myndigheten mandat att till exempel granska andra myndigheters arbete förenat med ett mandat att föreslå åtgärder samt sprida kunskap och information där detta anses nödvändigt.

I detta sammanhang vill vi även framhålla vikten vi ser i att utredningen betonar att den nya myndigheten inte är avsedd att ta över det arbete med att främja och säkerställa minoritetens romers rättigheter som pågår inom myndigheter idag utan att detta arbetet måste fortgå parallellt. Detta är en aspekt enligt oss som inte får gå förlorad i fortsatt utredningsarbete.

Kapitel 4.3 Romskt inflytande och delaktighet säkerställs

Av utredningen framkommer att myndighetens verksamhet ska drivas i nära kontakt med den nationella minoriteten romer, att verksamheten ska säkerställa en lokal förankring och att verksamheten ska nå en lämplig geografisk spridning. Detta föreslås genomföras framförallt genom så kallade kontaktytor. De kontaktytor som framhålls är de redan aktiva kommunerna samt RIKC i Göteborg och Malmö samt det romska civilsamhället.

Vi framhåller att vidare utredning behövs för att konkretisera hur inflytande och delaktighet genom dessa kontaktytor säkerställs. Ett förslag på formalisering som skulle kunna stärka inflytande och delaktighet är en hög nivå av insyn för kontaktytorna i myndighetens arbete samt ett återrapporteringskrav från myndigheten till kontaktytorna.

Kapitel 4.5 Närmare överväganden i fråga om formen för myndigheten för romska frågor

Vi tillstyrker utredningens förslag att den samlade kunskapen i nämnden till minst hälften ska finnas inom områdena romskt språk eller romsk kultur för

att kunna belysa utmaningar utifrån ett perspektiv som utgår från minoritetens förutsättningar och behov.

Vi välkomnar att utredningen lyfter att det bör övervägas ett nomineringsförfarande för att få fram förslag på kandidater med romsk kultur eller språkkompetens till nämnden samt att det är viktigt att information om nomineringar sprids så brett som möjligt.

Vi önskar att vidare utredningsarbete konkretiserar hur detta säkerställs. Det skulle till exempel kunna vara möjligt att ha ett transparenskrav på hur nomineringarna sprids samt på själva nomineringsförfarandet.

Kapitel 4.9.2 Återkommande landsomfattande sammankomst

Vi tillstyrker förslaget att genomföra en årlig sammankomst. I konsultationer som utredningen genomfört och redogör för i kapitel 3.2 *Brister i inflytande och delaktighet* lyfts dock fram att flertalet av de konsulterade deltagarna uttryckt frustration över att tidigare samråd snarare har fungerat som informationstillfällen än som tillfällen som ger möjlighet till reellt inflytande. Med anledning av detta vill vi lyfta fram vikten av att formalisera dessa årliga sammankomster så att de inte får karaktären av informationsinsatser. Vidare krävs även att resor och tidsåtgång ersätts för civilsamhällesorganisationerna så att de inte blir en fråga om resurser att kunna ta del av dessa sammankomster.

Kapitel 4.12 Uppföljning

Utredningen föreslår att myndighetens verksamhet ska följas upp inom en 4–5-årsperiod vilket vi välkomnar. Vi vill dock i detta sammanhang också lyfta fram att det även råder brist på uppföljning av nuvarande åtgärder och insatser. Vi anser därför att det bör utredas vidare hur uppföljning ska ske av det arbete med romsk inkludering som redan pågår idag. Särskilt med avseende på kommuners arbete. Sådan typ av uppföljning skulle kunna ligga inom ramen för nämndmyndighetens arbete. Detta kan medföra att redan pågående insatser ges en större, och nödvändig, verkan.

Kapitel 4.6.1 Vårdmyndighet för Myndigheten för romska frågor

Antidiskrimineringsbyrån Norra Skåne tillsammans med företrädare för det romska civilsamhället tillstryker att placering av myndigheten under en eventuell "Myndighet för minoriteter" är det bästa av de presenterade alternativen men vill framhålla att myndighetens tillblivande inte kan göras avhängig av denna myndighets varande.

Vi motsätter oss att myndigheten ska läggas under Diskrimineringsombudsmannen. Den tolkning som Diskrimineringsombudsmannen idag har av sin verksamhet som en kunskapsproducerande och tillsynsutövande myndighet medför att många personer som utsätts för diskriminering inte får möjlighet att få sitt ärende provat i domstol. Eftersom vi anser att detta är ett problem motsätter vi oss att ytterligare sådana kunskapsproducerande funktioner hamnar under Diskrimineringsombudsmannens verksamhetsuppdrag.

Pomme J-Corvellec
Jurist och verksamhetsutvecklare
Antidiskrimineringsbyrån Norra Skåne
pomme.j-corvellec@adbnorraskane.se

Ivan Kuzhikov
Representant
Vorta Drom
ivan.kuzhikov@helsingborg.se

Stefano Kuzhikov
Representant
Riksförbundet Romer i Europa
stefano.kuzhikov@helsingborg.se